

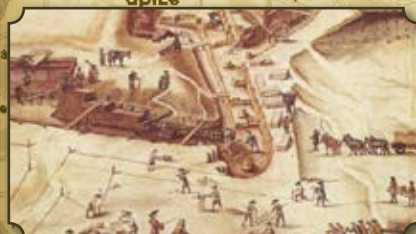
VÁLEČNÉ KONFLIKTY V KLADSKÉM POMEZÍ KONFLIKTY ZBROJNE NA POGRANICZU KŁODZKIM

VOJENSKÁ STŘETNUTÍ V HISTORII ČESKÉ SKALICE
SPOTKANIA WOJENNE W HISTORII CZESKIEJ SKALICY

Úvod	Wstęp	5
Kladské pomezí	Pogranicze Kłodzkie	7
Válečné konflikty	Konflikty zbrojne	9
Husitské války v česko-kladském pomezí	Wojny husyckie na granicy czesko-kłodzkiej	10
Jan Žižka v České Skalici	Jan Žižka w Czeskiej Skalicy	17
Třicetiletá válka v Kladském pomezí	Wojna trzydziestoletnia na Pograniczu Kłodzkim	20
1639 – Švédové v Čechách – Banérové tažení do Čech	1639 – Szwedzi w Czechach – Kampania Baniera w Czechach	22
Války o dědictví rakouské	Wojny o sukcesję austriacką	
I. Slezská válka (1740–1742)	I wojna śląska (1740–1742)	24
II. Slezská válka (1744–1745)	II wojna śląska (1744–1745)	25
III. Slezská válka – tzv. sedmiletá (1756–1763)	III wojna śląska – tzw. wojna siedmioletnia (1756–1763)	26
Srážka u České Skalice 4. srpna 1758	Starcie pod Czeską Kalicą 4 sierpnia 1758 roku	28
Válka o bavorské dědictví – tzv. bramborová (1778–1779)	Wojna o sukcesję bawarską – tzw. wojna kartoflana (1778–1779)	32
Napoleonské války (1806–1807, 1813–1815)	Wojny napoleońskie (1806–1807, 1813–1815)	34
Prusko-rakouská válka (1866)	Wojna prusko-austriacka (1866)	36
Bitva u České Skalice 28. června 1866	Bitwa pod Czeską Kalicą 28 czerwca 1866 roku	40
I. světová válka – tzv. velká (1914–1918)	I wojna światowa – tzw. wielka wojna (1914–1918)	48
II. světová válka (1939–1945)	II wojna światowa (1939–1945)	50
Česká Skalice v květnu 1945	Czeska Kalica w maju 1945 roku	51
Závěr – Ladislav Havrda	Zakończenie – Ladislav Havrda	54

**pevnost Josefov
twierdza Josefov**

**pevnost Kłodzko
twierdza Kłodzko**

Tato publikace vznikla jako součást projektu Válečné konflikty na Kladském pomezí, který má prezentovat vojenskou historii tohoto území. Války a bitvy, které se odehrávaly na území Kladského pomezí jsou v celku dobře zmapované. Nejsou však dostatečně prezentovány široké veřejnosti, resp. tato prezentace je málo atraktivní. Výjimkou je prusko-rakouská válka v roce 1866.

Cílem je vytvořit souhrn významných vojenských událostí na tomto území, především pak v České Skalici, a to od doby husitských válek až do konce druhé světové války. Není naším cílem podrobně tyto události popsat, ale především přiblížit a uceleně představit veřejnosti vojenskou historii místa mezi dvěma velkými vojenskými pevnostmi, Josefovem a Kłodzkiem.

Oblast Kladska neměla vždy hranici uprostřed, jak ji známe dnes. Tato hranice se posouvala a utvářela díky válkám. Jejich zmapování a prezentace může vést k uvědomění si sounáležitosti a blízkosti, a to nejen geografické, na obou stranách hranice. Společné kořeny mohou být základem porozumění a spolupráce obou národů.

Niniejsza publikacja powstała w ramach projektu „Konflikty zbrojne na Pograniczu Kłodzkim”, którego zadaniem jest prezentacja historii militarnej tego regionu. Wojny i bitwy, które miały miejsce na terenie Pogranicza Kłodzkiego, są dość dobrze opisane, jednak jak dotąd nie były prezentowane szerszemu gronu odbiorców, a jeśli tak, to sposoby tej prezentacji były mało atrakcyjne. Wyjątek stanowi wojna prusko-austriacka z 1866 roku.

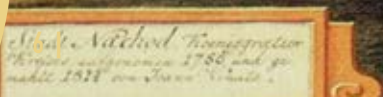
Celem projektu jest przybliżenie ważnych wydarzeń militarnych na tym terenie, obejmującym przede wszystkim Czeską Skalicę, począwszy od czasów wojen husyckich aż po okres II wojny światowej. Zamiarem naszym nie jest szczegółowe opisanie tych wydarzeń, lecz przede wszystkim przedstawienie historii militarnej miejsca położonego pomiędzy dwiema dużymi twierdzami – Josefowem i Kłodzkiem.

Granica ziemi kłodzkiej nie zawsze przebiegała przez środek, tak jak dziś. Czynnikiem, który ją zmieniał i przesunął, były wojny. Ich odwzorowanie i prezentacja może przyczynić się do zwiększenia świadomości przynależności i bliskości, nie tylko geograficznej, po obu stronach granicy. Wspólne korzenie mogą stanowić podstawę porozumienia i współpracy pomiędzy oboma narodami.

KLADSKÉ POMEZÍ POGRANICZE KŁODZKIE

V dnešní době se jedná o turistickou oblast zahrnující na české straně především okres Náchod. Název Kladské pomezí vychází z několika historických souvislostí s velmi dlouhou tradicí. Již středověký kronikář Kosmas hovoří ve své kronice k roku 1068 o bráně strážné, kudy se chodí do Polska. Přírodním způsobem vznikl průsmyk, kterým se dříve skutečně vstupovalo do země, a tak se tu vytvořila důležitá obchodní stezka zvaná Kladská, která spojovala Prahu s pohraničním hradem v Kladsku. Někteří ji dokonce přezdívali Polská, jelikož pokračovala dále polským územím až k Baltu.

Obecně jest to głównie region turystyczny, który po czeskiej stronie obejmuje przede wszystkim obszar powiatu Náchod. Nazwa Pogranicze Kłodzkie wywodzi się z kilku kontekstów historycznych o bardzo długiej tradycji. Już średniowieczny kronikarz Kosmas w swojej kronice z 1068 roku wspomina o bramie strażniczej, która jest drogą do Polski. Powstał naturalny przesmyk, przez który niegdyś rzeczywiście wjeżdżano do kraju, dzięki czemu zaczął się tu tworzyć ważny szlak handlowy zwany szlakiem kłodzkim, łączący Pragę z zamkiem granicznym w Kłodzku. Niektórzy nazywali

Pohled na Náchod z Klínku, Johann Venuto, akvarel z roku 1814 podle kresby z roku 1786
Widok na Náchod z Klínka, Johann Venuto, akwarela z 1814 roku na podstawie rysunku z 1786 roku

Kladské pomezí bylo regionem, kudy vedla historická hranice, která se v průběhu času neustále měnila. Příčinou těchto změn byly bitvy a války, které se často sváděly právě o tyto hranice a které tvoří nedílnou součást naší historie. Konec konců jejich konečným výsledkem je i hranice aktuální.

go nawet „szlakiem polskim”, ponieważ prowadził przez terytorium Polski aż do Morza Bałtyckiego. Pogranicze Kłodzkie było regionem, przez który przebiegała historyczna granica podlegająca nieustannym zmianom na przestrzeni lat. Przyczyną tych zmian były bitwy i wojny toczone o te granice, które stanowią nieodłączny element naszej historii. W ich efekcie powstała również obecnie obowiązująca granica.

Część dzisiejszej granicy pomiędzy Czechami a Polską stanowiła niegdyś wyłącznie granicę pomiędzy Królestwem Czech a hrabstwem kłodzkim. Obie krainy należały do ziem Korony Czeskiej i miały ze sobą wiele

Kladsko na Merianově plánu z roku 1650
Kłodzko na planie Meriana z 1650 roku

Část dnešní hranice mezi Českou a Polskou republikou byla dříve pouze hranicí zemskou, která oddělovala České království a Kladské hrabství. Obě země patřily do svazku zemí Koruny české a měly mnoho společného. Vzájemné styky mezi obyvateli na obou stranách česko-kladské hranice byly velmi intenzivní, a to z důvodu náboženských, ekonomických i vojenských. Arcivévodkyně Marie Terezie ve slezských válkách s pruským králem Fridrichem II. prohrála v roce 1742 Kladské hrabství, které bylo spojené s Pruským Slezskem. Tak se od té doby rozkládalo za stejnými, již však státními hranicemi německé Prusko. V jeho malé části u hranic v tzv. Českém koutku se až do 20. století udržela malá část Kladských Čechů. S Pruskem byla tedy společná hranice až do roku 1945, kdy východní německé území připadlo Polsku. Vzájemné styky mezi obyvateli na obou stranách česko-kladské hranice byly velmi intenzivní, a to z důvodu náboženských, ekonomických i vojenských.

wspólnego. Wzajemne kontakty między mieszkańcami po obu stronach granicy czesko-łódzkiej były bardzo intensywne ze względów religijnych, gospodarczych i militarnych. Arcyksiężna Maria Teresa w 1742 roku w wojnach śląskich toczonych z pruskim królem Fryderykiem II przegrała hrabstwo łódzkie, które było częścią Prowincji Śląsk. Odtąd za granicą, tym razem już państwową, rozciągały się niemieckie Prusy. Tam, na niewielkim przygranicznym terenie zwanym „czeskim kątkiem”, aż do XX wieku żyła mała grupa łódzkich Czechów. Wspólna granica z Prusami istniała aż do 1945 roku, kiedy to wschodnie tereny Niemiec przypadły Polsce. Wzajemne kontakty między mieszkańcami po obu stronach granicy czesko-łódzkiej były bardzo intensywne ze względów religijnych, gospodarczych i militarnych.

Rakouská arcivévodkyně Marie Terezie
Austriacka arcyksiężna
Maria Teresa

Pruský král Fridrich II
Król pruski Fryderyk II Wielki

Kladské hrabství na mapě z 18. století
Hrabstwo kłodzkie na mapie z XVIII wieku

HUSITSKÉ VÁLKY V ČESKO-KLADSKÉM POMEZÍ

WOJNY HUSYCKIE NA GRANICY CZESKO-KŁODZKIEJ

V roce 1420 po březnovém vyhlášení křížové výpravy proti husitským Čechám, se vydal Zikmund Lucemburský ze Svidnice 30. dubna přes Kladsko, Náchod a Jaroměř do Hradce Králové. Hradec byl oslaben odchodem husitských radikálů do Prahy o několik měsíců dříve, tudíž se Zikmund zmocnil města 3. května. Šlechtici, kteří sympatizovali v tomto regionu s právoplatným následníkem trůnu, se s vidinou snadného zisku přidávají na stranu krále Zikmunda. Nejvýznamnější představitelé tzv. „Opočenské strany“ byli Jan Městecký a Půta III. z Častolovic, Hynek z Červené Hory a další, kteří sehraji největší roli ve válečných akcích v česko-kladském pomezí. Šlechtici za svou pomoc u Sudoměřě získávají úřady, a tak se Jan Městecký stává hejtmánem v Chrudimi a Hynek z Červené Hory hejtmánem v Jaroměři.

Po Zikmundově úspěšném tažení nastal zlom. Přes jím ovládané území přechází kněz Ambrož a 25. června 1420 se účastní setkání husitů v Kunětické Hoře s cílem zmocnit se zpět největší městské pevnosti Hradce Králové.

30 kwietnia 1420 roku, po ogłoszeniu w marcu krucjaty przeciwko husyckim Czechom, Zygmunt Luksemburski wyruszył ze Świdnicy przez Kłodzko, Náchod i Jaroměř do Hradca Králové. Hradec został osłabiony przez wyjazd radykalnych husytów do Pragi kilka miesięcy wcześniej, więc 3 maja Zygmunt zajął miasto. Szlachta z Hradca i okolic, która sympatyzowała z prawowitym następcą tronu, licząc na łatwy zysk stanęła po stronie króla Zygmunta. Do najważniejszych przedstawicieli tzw. „stronnictwa z Opočna” należeli Jan Městecký i Půta III z Častolovic, Hynek z Červené Hory i inni, którzy odegrali zasadniczą rolę w potyczkach zbrojnych na pograniczu czesko-kłodzkim.

Za swój udział w bitwie pod Sudomierzem szlachcice otrzymali urzędy – Jan Městecký został wojewodą w Chrudimiu, zaś Hynek z Červené Hory w Jaroměři. Po udanej kampanii Zygmunta nastąpił przełom, na kontrolowane przez niego terytorium wkroczył ksiądz Ambrož, który 25 czerwca wziął udział w spotkaniu husytów w Kunětickiej Horze w celu

Jan Žižka v čele husitského vojska
Jan Žižka na čele vojsk husických

zajęcia największej twierdzy miejskiej Hradec Králové, na czele której stali Aleš Vřešťovský z Rýzmburka, Beneš z Mokrovous i Jiří z Chvalkovic. Broniąc się przed szpiegami z rady miejskiej w Hradcu, przedostali się do klasztoru w Podlažicach, ale w nocy zwrócili się w kierunku Hradca Králové, który udało im się zdobyć, a następnie wypędzić przeciwników husytów. 17 września w Kutnej Horze Jan Městecký zażądał od króla Zygmunta nagrody za swoje usługi, w wyniku czego otrzymał wszystkie posiadłości klasztoru w Břevnovie. 27 września 1420 roku Hynek z Červeney Hory otrzymał prawa do Černilova i Jesenic, a Matěj Salava z Lípy, nadal będąc po stronie katolików, otrzymał prawa do Bohdašína, Dědova, Metuji i Žďáru.

Wraz z nadejściem zimy walki ustały i zgodnie z późną tradycją husyci wrócili do swoich domów. 26 grudnia 1420 roku Hynek z Červeney Hory zdobył miasteczko Krčín nieopodal miejscowości Nové Město nad Metují, gdzie zgodnie z legendą wjechał na koniu do kościoła, dał mu się napić z kielicha i zabił proboszcza. Kolejne działania miały miejsce na zachód od Hradca Králové. Pod koniec 1420 roku katolicy osiągnęli najsilniejszą pozycję, kontrolując Dvůr Králové

V čele výpravy stojí Aleš Vřešťovský z Rýzmburka, Beneš z Mokrovous a Jiří z Chvalkovic. Z obavy před špehy z městské rady Hradce Králové se husitské shromáždění rozhodlo vyrazit směrem ke klášteru v Podlažicích a zmást nepřitele. V noci se však obrátili a přepadli Hradec Králové. Překvapili obránce města, kteří byli ujištěni, že se husité vydali opačným směrem. Po dobytí města odpůrce kalicha vyhnali. 17. září se Jan Městecký v Kutné hoře domáhal odměny za své služby od krále Zikmunda, proto obdržel veškeré statky břevnovského kláštera. 27. září 1420 Hynek z Červené Hory obdržel úpis na Černilov a Jesenici a Matěj Salava z Lípy, ještě na straně katolíků, dostal úpis na Bohdašín, Dědov, Metuji a Žďár.

S příchodem zimy boje ustaly a dle pozdní tradice se husité vrátili do svých domovů. 26. prosince 1420 měl Hynek z Červené Hory dobýt městečko Krčín u Nového Města nad Metují. Zde měl vjet na koni do kostela, dát mu napít z kalicha a zabít faráře. Následující aktivity se odehrávaly na jihozápad od Hradce Králové. Ke konci roku 1420 se katolíci nacházejí v nejsilnější pozici, kde ovládají Dvůr Králové a Jaroměř. Na česko-

kladském pomezí je jen náchodské panství husitské, které je přímo ohrožováno jaroměřským hejtmanem Hynkem z Červené Hory. 13. dubna 1421 během tažení na východ s Janem Želivským v čele husitů, bylo dobýváno jedno město za druhým, až stanuli před Chrudimí bráněnou Janem Městeckým, který později kapituloval a jako první katolický pán se přidal na stranu kališníků s příslibem připojení k obléhání Jaroměře. Obyvatelé Jaroměře se rozhodli vzdorovat, avšak 15. května 1421 hejtman Hynek z Červené hory a z Dubé s konšely souhlasili s kapitulací města za svobodný odchod s podmínkou ztráty veškerých majetků, které pravděpodobně získává Jiří z Chvalkovic. Ztrátou Jaroměře na delší dobu zaniká spolupráce katolíků ve východních Čechách. Husité se pak vydávají ke Dvoru Králové, kde se rozdělují. Pražené se vracejí domů a Žižka společně s Hradeckými postupně dobývají Trutnov a přes Boleslav a Mělník zamíří k Litoměřicím. Většina měst se vzdává bez boje.

Po vítězném tažení husitů v severovýchodních a východních Čechách roku 1421 v květnu pronikli Slezané do příhraničí. Město Police nad Metují, kde obyvatelé přijali podobojí, bylo 27. května

i Jaroměř. Na pograniczu czesko-łódzkim husycki pozostał wyłącznie majątek Náchod, dla którego bezpośrednio zagrożenie stanowił wojewoda z Jaroměřa, Hynek z Červenej Hory.

Podczas kampanii na wschód z Janem Želivským na czele husyci zdobywali jedno miasto po drugim, aż 13 kwietnia 1421 roku stanęli pod Chrudimem, bronionym przez Jana Městeckiego, który później skapitulował i jako pierwszy katolicki władca przyłączył się do strony kalikstynów, obiecując przystąpić do oblężenia Jaroměřa. Mieszkańcy Jaroměřa postanowili stawiać opór, ale 15 maja 1421 roku wojewoda Hynek z Červenej Hory i Dubé oraz radni zgodzili się na oddanie miasta za darmo pod warunkiem utraty wszystkich dóbr, które prawdopodobnie nabył Jiří z Chvalkovic. Wraz z utratą Jaroměřa na dłuższy czas ustała współpraca katolików we wschodnich Czechach. Husyci ruszyli następnie na Dvůr Králové, gdzie się rozdzielili; Pražanie wrócili do domu, a Žižka i husyci z Hradca stopniowo zdobyli Trutnov i przez Boleslav oraz Mělník skierowali się na Litoměřice. Większość miast poddała się bez walki.

Po zwycięskiej kampanii husytów w północno-wschodnich i wschodnich Czechach w maju 1421 roku Ślązacy przedostali się na tereny przygraniczne. Miejscowość Police nad Metují, której mieszkańcy przyjęli komunię pod dwiema postaciami, została spalona 27 maja, a uchodźcy ukrywający się w kompleksie skalnym Ostaš zostali wymordowani.

Sejm w Čáslaviu, który odbył się 3–7 czerwca, oprócz obalenia króla Zygmunta zajmował się również kampanią Ślázaków. Zdecydowano się nie uznać Zygmunta za króla, a sejm husycki mianował dwudziestoosobową radę zarządzającą krajem.

W połowie czerwca husyci zgromadzili się pod Náchodem, a Ślązacy wycofali się, zostawiwszy uprzednio silny garnizon w Broumowie. Po zjednoczeniu wojsk kalikstyni zaatakowali i zdobyli przedmieścia, paląc kościół szpitalny i kościół pw. Matki Bożej. Broumovski garnizon, składający się przede wszystkim ze Ślázaków, chciał dojść do porozumienia z przywódcami husytów; 20 czerwca 1421 roku zawarto niekorzystny dla husytów rozejm bez gwarancji dalszych ataków ze strony Ślázaków. Spowodowało to rozłam wśród husytów, w związku

vypáleno a uprchlíci schovávající se ve skalním komplexu Ostaš povražděni.

Časlavský sněm 3–7. června 1421, řešil kromě sesazení krále Zikmunda i tažení Slezanů. Sněm se rozhodl nepřijmout Zikmunda za krále a Husitský sněm zvolil dvacetičlennou radu pro správu země.

V půli června se husité shromáždili u Náchoda a Slezané se stáhli, v Broumově však nechali silnou posádku. Po spojení vojsk kališníci zaútočili a dobyli předměstí, přičemž vypálili špitálský kostel a kostel Panny Marie. Broumovská posádka složená převážně ze Slezanů se chtěla dohodnout s veliteli husitů a 20. června 1421 uzavřeli, pro husity nevýhodné, příměří bez záruk dalších útoků Slezanů. To vedlo k rozkolu mezi husity, a tak Broumov zůstal v rukou katolických pánů.

Později Slezská posádka v Broumově využila odchod orebitů do středních Čech a 19. září 1421 zaútočila na Náchod a u Velkých Petrovic porazila oddíl husitů při předstíraném ústupu. Jan Městecký se vrátil na stranu katolíků a spolu s Pútou z Častolovic se zavá-

zali k vojenské pomoci při další křížové výpravě. Poté se Jan Žižka vrhl na jeho statky a vypálil i vsi okolo Červené Hory.

Později se Žižka vrací do Hradce (Králové) a začíná plně válka s Opočenskou stranou. Dne 6. ledna 1424 proběhla bitva u České Skalice, kde Jan Žižka drtivě porazil oddíly Jana Městeckého, Půty z Častolovic, Hynka z Červené Hory a z Dubé a Arnošta z Kácova. V roce 1424 umírá Jan Žižka. O rok později, když sirotci zamiří na západ, situace využije biskup Konrád Olešnický a v srpnu 1425 vtrhne na Náchodsko, kde vypaluje vesnice a vraždí obyvatele od Náchoda, Úpice až k Trutnovu.

V lednu 1427 umírá Viktorin z Kunštátu a Litic, strýc Jiřího z Poděbrad. Náchodské panství přechází pod správu Jana Holce z Nemošic a Mikuláše Trčku z Lipy. 8. června 1427 je obsazen hrad v Červené Hoře pod vedením Matěje Salavy z Lipy a zbourán, čímž zaniká vliv Hynka z Červené Hory na středním toku Úpy.

V polovině roku 1427 Slezané pod vedením Půty z Častolovic táhnou z Kladska na Náchod, vypálí

z czym Broumov pozostał w rękach katolików.

Następnie śląski garnizon w Broumowie wykorzystał odejście radykalnego odłamu orebitów do środkowych Czech, by 19 września 1421 roku zaatakować Náchod, a następnie pokonać oddział husytów podczas udawanego odwrotu pod Velkimi Petrovicami. Jan Městecký wrócił na stronę katolików i wraz z Putą z Častolovic zobowiązał się do pomocy wojskowej w kolejnej krucjacie. Po tym wydarzeniu Jan Žižka zaatakował jego posiadłości i spalił wsie wokół Červeney Hory.

Następnie Žižka wrócił do Hradca Králové, gdzie rozpoczęła się regularna wojna ze stronnictwem z Opočna. 6 stycznia 1424 roku doszło do bitwy pod Czeską Skalicą, w której Jan Žižka druzgocąco pokonał wojska Jana Městeckiego, Půty z Častolovic, Hynka z Červeney Hory i Dubé oraz Arnošta z Kácova.

W 1424 roku umarł Jan Žižka. Rok później, kiedy radykalny odłam sierotek ruszył na zachód, sytuację wykorzystał biskup Konrad IV Starszy, który w sierpniu 1425 roku wtargnął na Ziemię Náchodzką, gdzie palił

předměstí, ale Náchod je ubráněn Janem Čapkem ze Sán.

Později byly z česko–kladského pomezí podnikány nájezdy do Slezka a v prosinci roku 1432 se stává majitelem Náchoda Jan Baštín.

29. září 1437 dobývá Náchod Jan Kolda ze Žampachu a město se na dalších dvacet let stává jeho hlavním sídlem.

wsie i mordował mieszkańców od Náchodu przez Úpicę aż po Trutnov.

W styczniu 1427 roku umarł Wiktoryn z Kunštátu i Podiebradów, wuj Jerzego z Podiebradów. Majątek náchodzki przeszedł w ręce Jana Holca z Nemošic i Mikuláša Trčki z Lípy. 8 czerwca 1427 roku zajęto i zburzono zamek w Červenej Horze pod dowództwem Matěja Salavy z Lípy, co spowodowało, że wpływy Hynka z Červenej Hory w środkowym biegu Úpy uległy osłabieniu.

W połowie 1427 roku Ślązacy pod przywództwem Půty z Častolovic podążyli z ziemi kłodzkiej na Náchod, gdzie zaczęli palić przedmieścia, lecz miasto udało się ocalić, co było zasługą Jana Čapka z Sán.

W późniejszym okresie dokonywano najazdów z pogranicza czesko–kłodzkiego na Ślask, a w grudniu 1432 roku właścicielem Náchodu został Jan Baštín.

29 września 1437 roku Jan Kolda z Žampachu zdobył miasto Náchod, które stało się jego główną siedzibą na następne dwadzieścia lat.

JAN ŽIŽKA V ČESKÉ SKALICI

JAN ŽIŽKA W CZESKIEJ SKALICY

Po vítězství u Strauchova dvora, kde sjednotil své bratrstvo a připojil k němu Čáslav, podnikl Jan Žižka, v té době už slepý, tažení na Moravu. Zrod a úspěchy jeho radikálního svazu vedly ke sblížení katolické strany s umírněnými husity, stvrzené v říjnu 1423 na svatohavelském sněmu, kde bylo dojednáno roční příměří a ustanovena prozatímní vláda složená z katolické a kališnické šlechty.

V listopadu Žižku zastihl dopis hejtmana Hvězdy z Vícemilic a kněze Ambrože, kde byl informován o nájemném vrahovi, kterého objednali katoličtí páni Opočenské strany. Právě proti Opočenským podnikl Žižka další tažení, které bylo z části pomstou za úklady o jeho život, ale hlavně šlo o výpravu proti nepříteli, který se odvážil v srpnu roku 1423 napadnout a vyplnit předměstí Hradce. Po novém roce se vydal se svým vojskem k České Skalici, kde se 6. ledna 1424 odehrála bitva.

Po zwycięstwie pod Dworem Straucha, które pomogło mu zjednoczyć swe bractwo i przyłączyć do niego Čáslav, niewidomy już Žižka podjął wyprawę na Morawy. Narodziny i sukcesy jego radykalnego stronnictwa doprowadziły do zbliżenia między stroną katolicką a umiarkowanymi husytami, które usankcjonowano w październiku 1423 roku na sejmie svatohavelskim, kiedy to wynegocjowano roczny rozejm i powołano rząd tymczasowy składający się ze szlachty katolickiej i kaliastyńskiej.

W listopadzie Žižka otrzymał list od wojewody Hvězdy z Vícemilic i księdza Ambrożego, informujący go o wynajętym zabójcy, który został zamówiony przez katolików ze stronnictwa z Opočna. To właśnie przeciwko nim Žižka podjął kolejną kampanię, która po części była zemstą za zasadzkę na jego życie, ale przede wszystkim była to wyprawa przeciwko wrogowi, który ośmielił się zaatakować i splądrować przedmieścia Hradca w sierpniu 1423 roku. Po nowym roku wyruszył ze swym wojskiem do Czeskiej Skalicy, gdzie 6 stycznia 1424 roku doszło do bitwy.

Vítězná Žižkova armáda, posílena hotovostmi z Jaroměře, Dvora Králové a nejspíše podpořena kališnickými majiteli Skalice a nedaleké tvrze, stála proti šlechtickému vojsku skládajícím se z oddílů katolických pánů Jana Městeckého, Půty z Častolovic, Hynka Červenohorského z Dubé a Arnošta z Černčic. Jan Žižka přitáhl ke Skalici od Jaroměře a postupoval podél levého břehu Úpy. Zaujal postavení na vyvýšené kótě 320 nedaleko tvrze, dnes známé jako Koldovka, o kterou opřel své levé křídlo. Zatímco Žižka postupoval ke Skalici, jeho nepřátelé táhli od Opočna k Černčicím a odtud ke Skalici.

Hlavní boje probíhaly okolo tvrze, kde nepřítel vedl hlavní útok na výše postavené husitské vojsko od jiho-východu. Některé oddíly katolických pánů, vedené Hynkem z Červené Hory se snažily nepozorovaně vpadnout ze severu, ale z tohoto směru chránila obránce tvrz.

Po porážce katolických oddílů měl Žižka čas pokračovat do Podkrkonoší a poté dále na západ Čech.

Zwycięska armia Žiżki, wzmocniona przez żołnierzy z Jaroměře, Dvora Králové i prawdopodobnie wspierana przez właścicieli Skalicy oraz pobliskiej twierdzy, stanęła przeciwko wojsku szlacheckiemu złożonemu z oddziału katolików Jana Městeckiego, Půty z Častolovic, Hynka Červenohorského z Dubé i Arnošta z Černčic. Jan Žižka przybył do Skalicy od strony Jaroměře i posuwał się wzdłuż lewego brzegu Úpy. Zajął pozycję na wzniesieniu nieopodal twierdzy, które dziś znane jest pod nazwą Koldovka, na którym umieścił swoje lewe skrzydło. Podczas gdy Žižka zbliżał się do Skalicy, jego wrogowie nacierali od strony Opočna w kierunku Černčic, a stamtąd także do Czeskiej Skalicy. Walki toczyły się przede wszystkim wokół twierdzy, gdzie nieprzyjacieli wyprowadził główny atak na znajdującą się wyżej armię husycką od strony południowego wschodu. Niektóre oddziały katolickie pod wodzą Hynka z Červeney Hory starały się niepostrzeżenie zaatakować flankę od północy, jednak broniła jej twierdza.

Po klęsce wojsk katolickich Žižka miał czas na kontynuowanie działań w kierunku Podkarkonoszy i dalej na zachód Czech.

TŘICETILETÁ VÁLKA

WOJNA TRZYDZIESTOLETNIA

Tento první celoevropský válečný konflikt v novodobých dějinách, trvající od roku 1618 do roku 1648 je zjednodušeně popisován jako soupeření mezi katolíky a protestanty. Prologem konfliktu bylo České stavovské povstání, které vypuklo po pražské defenestraci 23. května 1618. Konflikt se postupně rozšířil do většiny zemí západní a severní Evropy.

V čele válčících stran stály Katolická liga a Protestantská unie.

Katolickou ligu tvořily především země pod vládou Habsburků, Bavorsko a některé státy na území Svaté říše římské (dnešního Německa). Vojensky se na podporu katolické ligy podílelo také habsburské Španělsko. Protestantskou unii tvořily státy, které přijaly protestantskou reformaci, nacházející se na území svaté říše římské. Do konfliktu se později zapojily také Dánsko a roku 1630 i Švédsko. V pozdější době náboženský aspekt konfliktu ustoupil do pozadí a ve válce šlo především o oslabení moci Habsburků v Evropě a tedy nové rozdělení mocenského vlivu a potlačení habsburské rozpínavosti.

Ten pierwszy w nowożytnej historii konflikt zbrojny, który dotknął całą Europę, trwający od 1618 do 1648 roku, w uproszczeniu określa się jako rywalizację pomiędzy katolikami a protestantami. Zarzewiem konfliktu było czeskie powstanie stanowe, które wybuchło po drugiej defenestracji praskiej, 23 maja 1618 roku. Konflikt stopniowo objął większość krajów Europy zachodniej i północnej.

Na czele walczących stron stanęły Liga Katolicka i Unia Ewangelicka.

Liga Katolicka składała się głównie z krajów pod panowaniem Habsburgów, Bawarii i niektórych państw Świętego Cesarstwa Rzymskiego (dzisiejsze Niemcy). Wojskowo wspierała ją również habsburska Hiszpania. W skład Unii Ewangelickiej wchodziły państwa, które przyjęły reformację protestancką, będące częścią Świętego Cesarstwa Rzymskiego. W konflikt następnie włączyła się również Dania, a w 1630 roku także Szwecja. W późniejszej fazie aspekt religijny konfliktu szedł na dalszy plan, a priorytetem stało się osłabienie

Třicetiletá války zasáhla i oblast Kladského pomezí. Hned na počátku, v roce 1620, přes Náchod utíkal se svou družinou zimní král Friedrich Falcký, po prohrané bitvě na Bílé hoře. K jeho družině se přidala i tehdejší majitelka náchodského panství, Markéta Salomena Smiřická. Další období je pak spjaté s osobou vůdce císařských vojsk, Albrechtem z Valdštejna, a to až do jeho smrti v roce 1634.

V květnu roku 1633 zahájil Albrecht z Valdštejna tažení do Slezska a císařská armáda byla rozložena od Hradce Králové až po Náchod a měla za úkol porazit Sasy, Branibory a Švédy a získat Slezsko. Zůstal zde osm dnů. Po krátkém příměří pokračoval v bojích a postupoval dál Slezskem, a nakonec se koaliční vojska protestantů podařilo vytlačit. 25. února 1634 byl ale Albrecht z Valdštejna zavražděn v Chebu a po jeho smrti nastaly na bojištích třicetileté války velké změny.

Události v Chebu znamenaly změny i pro náchodské panství. Zemřel zde i tehdejší majitel panství Adam Erdman Trčka z Lípy a císař daroval panství generálovi jízdy, Octaviu z Piccolomini.

Česká Skalice nebyla nikdy obehnaná hradbami. Proto trpěla i za třicetileté války, a to jak od císařských vojsk, tak také od švédských.

V roce 1639 byl vrchním velitelem švédských vojsk generál Johan Gustafsson Banér. Po neúspěšném obléhání Prahy v roce 1639 plenila švédská vojska české země, a tedy i oblast Kladského pomezí. Přestože vydal tiskem plamenné svolání o svobodě, kterou přináší českému lidu, Praha se mu (poprvé za celou válku) postavila na odpor. Pro nedostatek péchoty a těžkého dělostřelectva zanechal obléhání, usídlil se v severovýchodních Čechách a místo osvobozování zahájil jejich systematické plenění. Na jaře 1641 opustil dokonale vyjedené Čechy a vrátil se do Německa. Tomuto plenění byla vystavena i oblast Kladského pomezí a také Česká Skalice. V červnu 1639 poprvé vtrhli Švédové do České Skalice, vypálili město a zničili i maloskalickou tvrz.

potęgę Habsburgów w Europie, a co za tym idzie ustalenie nowego podziału wpływów i zahamowanie ekspansjonizmu tej dynastii.

Wojna trzydziestoletnia dotknęła również obszar Pogranicza Kłodzkiego. Na samym jej początku, w 1620 roku, po przegranej bitwie na Białej Górze Fryderyk V Wittelsbach, zwany Królem Zimowym, wraz ze swym orszakiem uciekał przez Náchod. Dołączyła do nich również ówczesna właścicielka majątku Náchod, Markéta Salomena Smiřická. Kolejny okres związany jest z przywódcą wojsk cesarskich, Albrechtem von Wallensteinem, aż do jego śmierci w 1634 roku.

W maju 1633 roku Albrecht von Wallenstein rozpoczął kampanię na Śląsk, a armia cesarska została rozstawiona od Hradca Králové aż po Náchod z zadaniem pokonania Sasów, Brandenburczyków i Szwedów oraz zdobycia Śląska. Albrecht von Wallenstein został tu przez osiem dni. Po krótkim rozejmie kontynuował walkę i posuwał się dalej w głąb Śląska, aż ostatecznie wojska koalicyjne protestantów zostały wyparte. 25 lutego 1634 roku Albrecht von Wallenstein został zamordowany w Chebie, zaś po jego śmierci nastąpiły duże zmiany na polach bitew wojny trzydziestoletniej.

Wydarzenia w Chebie oznaczały zmiany również dla majątku náchodzkiego. Zmarł tu Adam Erdman Trčka z Lipy, ówczesny właściciel tych dóbr, a cesarz przekazał majątek generałowi kawalerii Ottavio Piccolominiemu.

Czeska Skalice nigdy nie była otoczona murami, dlatego też ucierpiała podczas wojny trzydziestoletniej, zarówno z rąk wojsk cesarskich, jak i szwedzkich.

W 1639 głównym dowódcą wojsk szwedzkich był generał Johan Gustav Banér. Po nieudanym oblężeniu Pragi w 1639 roku wojska szwedzkie splądrowały ziemie czeskie, w tym również Pogranicze Kłodzkie. Choć Banér wydał drukiem płomienną proklamację wolności, którą miał przynieść narodowi czeskiemu, Praga po raz pierwszy w ciągu całej wojny sprzeciwiła się mu. W związku ze zbyt małą liczbą piechoty i ciężkiej artylerii odstąpił on od oblężenia, osiadł w północno-wschodnich Czechach i zamiast wyzwalania rozpoczął systematyczne grabieże. Wiosną 1641 roku opuścił dokumentnie splądrowane Czechy i wrócił do Niemiec. Wydarzenia te miały miejsce również na Pograniczu Kłodzkim, w tym także w Czeskiej Skalicy. W czerwcu 1639 roku Szwedzi po raz pierwszy najechali miasto, spalili je oraz zniszczyli twierdzę w Malej Skalicy.

VÁLKY O DĚDICTVÍ RAKOUSKÉ

VÁLKY O DĚDICTVÍ RAKOUSKÉ

I. Slezská válka (1740–1742)

Po smrti císaře Svaté říše římské Karla VI. v roce 1740 přešlo podle pragmatické sankce následnictví na jeho dceru Marii Terezii. To však neuznali kurfiřti bavorský, saský a braniborský. Prusko si nárokovalo Slezsko, Bavorsko Čechy a Rakousko a Sasko Moravu. Měli podporu Francie, které nešlo o žádná území, pouze zaujímal protihabsburský postoj. Začaly tak války o rakouské dědictví, které se odehrávaly především na českém území. První z nich skončila pro Marii Terezii nevýhodným vatislavským a berlínským mírem, kterým Prusku odstoupila většinu Slezska a Kladsko.

I wojna śląska (1740–1742)

Po śmierci cesarza Świętego Cesarstwa Rzymskiego Karola VI w 1740 roku na mocy sankcji pragmatycznej sukcesja przeszła na jego córkę Marię Teresę. Nie zostało to jednak uznane przez elektorów Bawarii, Saksonii i Brandenburgii. Prusy rościły sobie prawo do Śląska, Bawaria do Czech, zaś Austria i Saksonia do Moraw. Mieli oni poparcie Francji, której nie zależało na żadnych terytoriach, a jedynie na zajęciu antyhabsburskiego stanowiska. W ten sposób rozpoczęły się wojny o dziedzictwo austriackie, które toczyły się głównie na terytorium Czech. Pierwsza z nich skończyła się niekorzystnym dla Marii Teresy pokojem wrocławskim i berlińskim, na mocy którego Prusy

otrzymały większą część Śląska i ziemi kłodzkiej.

II. Slezska válka (1744-1745)

Po mírových dohodách s Pruskem musela Maria Terezie ještě bojovat s Francií a Bavorskem. Diplomatické i vojenské úspěchy, jichž Rakušané a jejich spojenci dosáhli, znepokojily pruského krále a ten koncem srpna 1744 vpadl znovu do Čech. Pruský král Fridrich II. v polním tažení obhájil nárok na území Slezska a Kladska.

II wojna śląska (1744-1745)

Po zawarciu pokoju z Prusami Maria Teresa nadal musiała walczyć z Francją i Bawarią. Sukcesy dyplomatyczne i militarne odniesione przez Austriaków i ich sojuszników zaalarmowały króla pruskiego Fryderyka II, który pod koniec sierpnia 1744 roku ponownie zaatakował Czechy.

Obronił on w kampanii polowej swoje pretensje do Śląska i ziemi kłodzkiej.

III. Slezska válka – tzv. sedmiletá (1756–1763)

Arcivévodkyně Marie Terezie chtěla od Pruska získat zpět Slezsko a Kladsko ztracené v předchozích válkách a uzavřela spojenectví s Ruskem a Francií. Krátce na to se v Čechách začala shromažďovat rakouská vojska. Fridrich II. na vyhlášení války nečekal a 29. srpna 1756 zaútočil na neutrální Sasko, kterého se obával. Brzy poté vstoupily první pruské jednotky na území Čech. Vpád Prusů do Saska pobouřil všechny evropské dvory a nezůstal bez reakce. Na stranu Rakouska se připojilo Švédsko, Španělsko a některé země Svaté říše římské. Proti nim stála po boku Pruska Velká Británie, Portugalsko a některé německé státy. Válka se postupně proměnila v celosvětový konflikt, který se z Evropy rozvinul do Ameriky, Asie i Afriky.

Na jaře 1758 se Fridrich II. rozhodl zmocnit Vídně, jakožto hlavního města habsburské monarchie. Vybral si k tomu nejkratší cestu z Horního Slezska přes Moravu. Jeho plány však překazila nečekaně silná obrana nové pevnosti Olomouc, stojící na trase postupu. Její dvouměsíční obléhání skončilo pro pruského krále

významným neúspěchem. Navíc mu hrozilo, že jej blížíci se jednotky maršála Leopolda Josefa Dauna odříznou od spojení se Slezskem a posléze uzavřou do obklíčení. Všechny tyto okolnosti, včetně zpráv o ruské ofenzivě ve východním Prusku, krále přinutily k rozhodnutí zrušit obléhání a přes Čechy a Kladsko ustoupit do Slezska.

Rakouský pěšák tzv. uherské pěchoty
z období sedmileté války
Austriacki piechur tzw. piechoty węgierskiej
z okresu wojny siedmioletniej

III wojna śląska – tzw. wojna siedmioletnia (1756–1763)

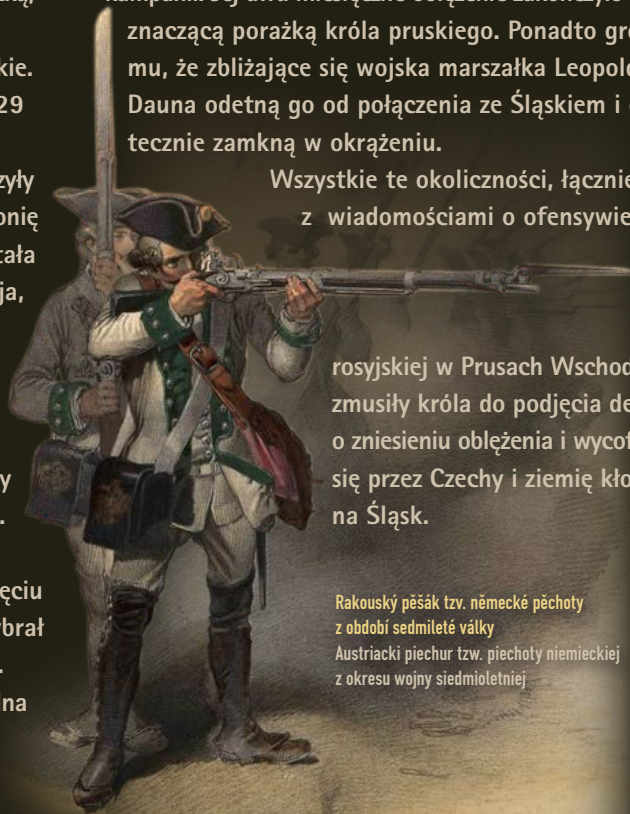
Arcyksiężna Maria Teresa, chcąc odzyskać od Prus utracone w poprzednich wojnach Śląsk i ziemie kłodzką, zawarła sojusz z Rosją i Francją. Wkrótce potem w Czechach zaczęły gromadzić się wojska austriackie. Fryderyk II nie czekał na wypowiedzenie wojny i 29 sierpnia 1756 roku zaatakował neutralną Saksonię, której się obawiał. Wkrótce potem do Czech wkroczyły pierwsze oddziały pruskie. Pruska inwazja na Saksonię oburzyła wszystkie dwory europejskie i nie pozostała bez reakcji. Po stronie austriackiej stanęła Szwecja, Hiszpania i niektóre kraje Świętego Cesarstwa Rzymskiego. Sprzeciwili się im Wielka Brytania, Portugalia i niektóre państwa niemieckie, które wspierały Prusy. Wojna stopniowo przerodziła się w globalny konflikt, który z Europy rozprzestrzenił się na obie Ameryki, Azję i Afrykę.

Wiosną 1758 roku Fryderyk II podjął decyzję o zajęciu Wiednia, czyli stolicy monarchii Habsburgów. Wybrał najkrótszą drogę z Górnego Śląska przez Morawy. Jego plany pokrzyżowała jednak niespodziewanie silna

obrona nowej twierdzy Ołomuniec, stojącej na trasie kampanii. Jej dwu miesięczne oblężenie zakończyło się znaczącą porażką króla pruskiego. Ponadto groziło mu, że zbliżające się wojska marszałka Leopolda Dauna odetną go od połączenia ze Śląskiem i ostatecznie zamkną w okrążeniu.

Wszystkie te okoliczności, łącznie z wiadomościami o ofensywie

rosyjskiej w Prusach Wschodnich, zmusiły króla do podjęcia decyzji o zniesieniu oblężenia i wycofaniu się przez Czechy i ziemie kłodzką na Śląsk.

Rakouský pěšák tzv. německé pěchoty
z období sedmileté války
Austriacki piechur tzw. piechoty niemieckiej
z okresu wojny siedmioletniej

SRÁŽKA U ČESKÉ SKALICE 4. SRPNA 1758

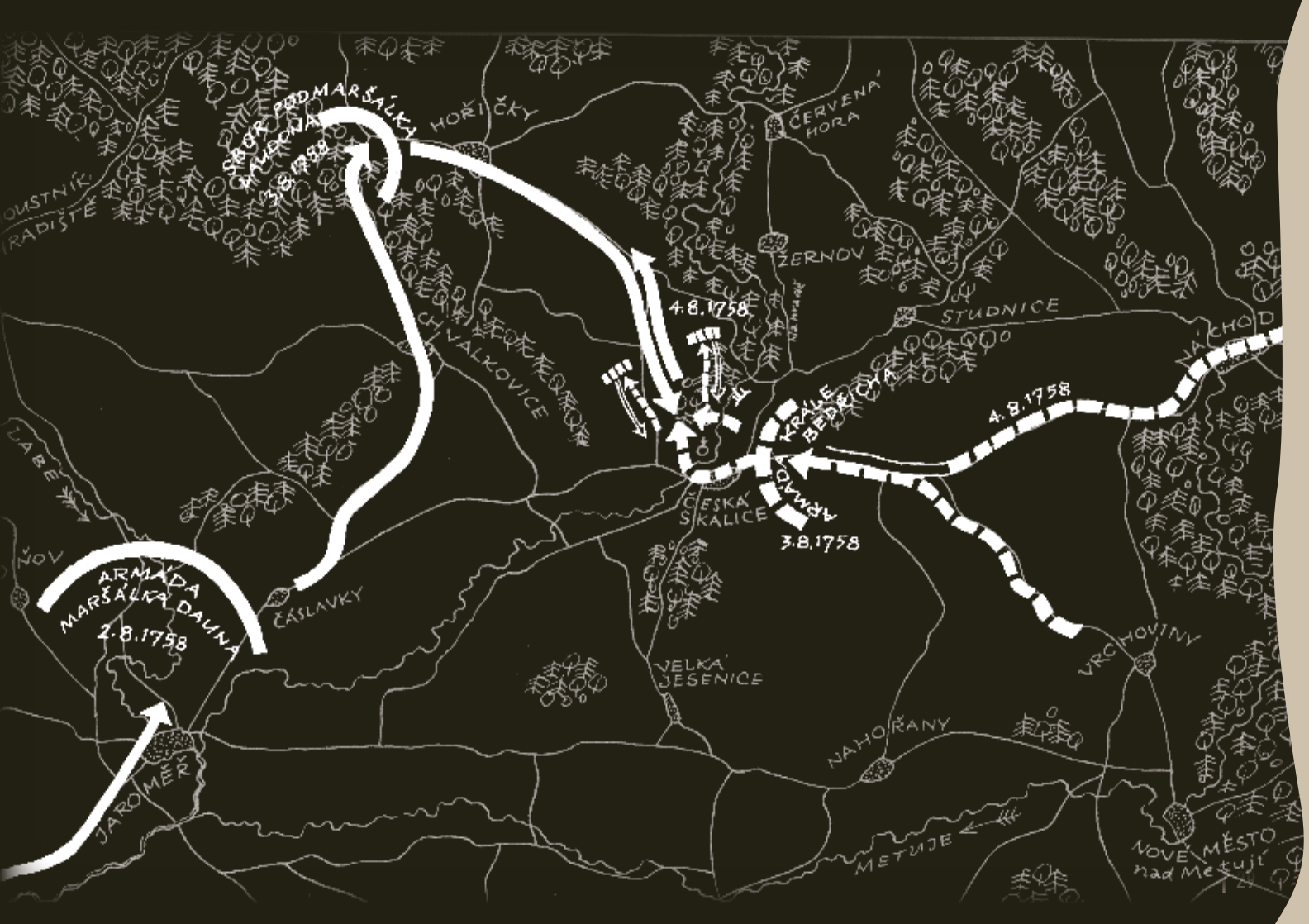
STARCIE POD CZESKĄ SKALICĄ 4 SIERPNIĄ 1758 ROKU

Po celou cestu od Olomouce až k Hradci Králové sledoval maršál Daun ustupujícího nepřítele spíše zpozďálí a Prusy znepokojoval jen jednotlivými slabšími částmi své armády.

Pruský král spoléhal, že mu Hradec Králové poslouží jako opěrný bod a po doplnění zásob se zde střetne s Rakušany. Daun se nadále vyhýbal rozhodné bitvě, neboť si byl vědom, že čas hraje v jeho prospěch a pruská vojska se u Hradce dlouho zdržet nemohou. Fridrich II. pak skutečně pokračoval v ústupu do Slezska a 30. července dosáhl Velké Jesenice. 3. srpna se jeho vojska přesunula k obci Kleny a zaujala následující postavení: Levé křídlo se opřelo o úpatí návrší s kostelem sv. Václava na Dobeníně, pravé křídlo obsadilo Českou Skalici a východní úsek fronty chránil Rovenský rybník a mokřiny po bývalém rybníku Rozkoš. Českou Skalici Prusové drželi dvěma prapory granátníků a přibližně 100 mužů zaujalo bojové postavení na hřbitově u kostela Nanebevzetí Panny Marie v Malé Skalici. Vrch Vinici chránil prapor lehké pěchoty a

Przez całą drogę z Ołomuńca do Hradca Králové marszałek Daun obserwował wycofujące się nieprzyjacielskie wojska raczej z daleka i niepokoił Prusaków jedynie pojedynczymi, słabszymi ugrupowaniami swojej armii.

Król pruski liczył na to, że Hradec Králové posłuży mu za przyczółek i po uzupełnieniu zapasów zmierzy się tam z Austriakami. Daun nadal unikał decydującej bitwy, ponieważ zdawał sobie sprawę, że czas gra na jego korzyść, a wojska pruskie nie mogą długo pozostać pod Hradcem. Fryderyk II rzeczywiście kontynuował swój odwrót na Śląsk i 30 lipca dotarł do miejscowości Velká Jesenice. 3 sierpnia jego oddziały dotarły do wsi Kleny i przyjęły następujące pozycje: lewe skrzydło rozciągało się u podnóża wzgórza, na którym stał kościół pw. św. Wacława w Dobeninie, prawe skrzydło zajęło Czeską Skalice, zaś wschodni odcinek frontu bronił stawu Rovensko oraz mokradła znajdujących się w miejscu niegdyśiejszego stawu Rozkoš. Pruscy żołnierze bronili Czeskiej Skalice dwoma batalionami grenadierów, a około 100 żołnierzy zajęło pozycję bojową na

dvě setniny myslivců. Na výšinách jižně od města tábořily dva granátnické prapory, v lese Rousíně prapor lehké pěchoty a u Spyty pluk Husarů.

Daun zaujal 2. srpna postavení mezi Čáslavkami a Zaloňovem. Jeho podmaršál Ernst Gideon von Laudon postoupil se svým sborem z Horních Vlčkovíc k Hoříčkám.

Marie Terezie pobídla zdrženlivého Dauna k větší útočné aktivitě, což mělo za následek vyslání Laudonova sboru k České Skalici.

Rakouský maršál
Leopold Josef Daun
Austriacki marszałek
Leopold Josef Daun

4. srpna o půl třetí ráno zaútočily jeho předsunuté oddíly složené z hraničářů a husarů na pruské postavení na vrchu Vinice. Prusové byli zprvu překvapeni a ustoupili rakouské přesile. Hluk boje vyburcoval granátníky ubytované ve městě a ti se sešikovali pod Vinicí. Ke společnému útoku se přidala část rozprášených jednotek i jeden pěší a husarský pluk. Následně přešli do protiútoků a za vydatné dělostřelecké podpory z protilehlé výšiny zvané Na hradě Rakušany zahnali do východích pozic. Srážka se do rozhodující bitvy nerozvinula.

Rakušané v boji ztratili 140 mužů. Pruské ztráty činily 1 důstojníka a 52 mužů. Fridrich II. vydal téhož dne rozkaz k ústupu do Slezska přes Náchod a Polici nad Metují. Daun již pruskou armádu nepronásledoval.

Rakousko v polním tažení neuspělo, i přes dílčí vojenské úspěchy patřilo na stranu poražených. Marie Terezie se tak definitivně vzdala větší části Slezska a Kladského hrabství.

cmentarzu koło kościoła pw. Wniebowzięcia NMP w Małej Skalicy. Wzgórza Vinice bronił batalion lekkiej piechoty i dwie kompanie jęgrów. Na wzgórzach leżących na południe od miasta obozowały dwa bataliony grenadierów, w lesie Rousín batalion lekkiej piechoty, a pod Spytą pułk huzarów.

2 sierpnia Daun zajął pozycję między Čáslavkami a Zaloňovem. Jego marszałek polny Gideon Ernst von Laudon przemieścił się wraz ze swoim korpusem z Horních Vlčkovic do Hoříček.

Maria Teresa zachęcała powściągliwego Dauna do bardziej ofensywnych działań, w wyniku czego korpus Laudona został wysłany do Czeskiej Skalicy.

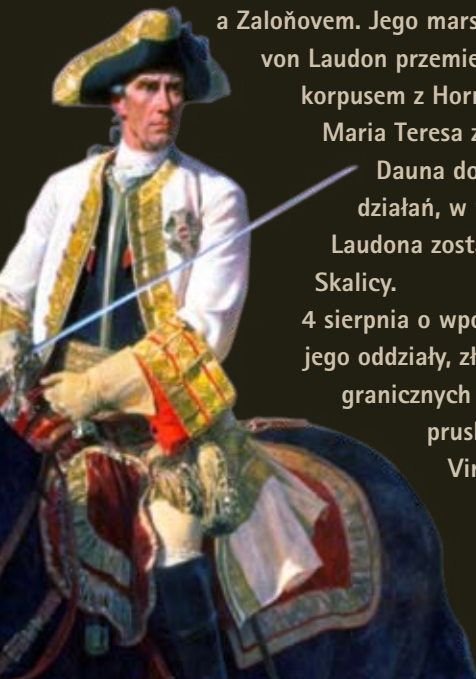
4 sierpnia o wpół do drugiej nad ranem jego oddziały, złożone ze strażników granicznych i huzarów, zaatakowały pruskie pozycje na wzgórzu Vinice. Wojska pruskie były

początkowo zaskoczone i wycofały się w obliczu przewagi austriackiej. Odgłosy bitwy zbudziły kwatrujących w mieście grenadierów, którzy zgromadzili się pod wzgórzem. Do wspólnego ataku dołączyła część rozproszonych oddziałów oraz jeden pułk piechoty i pułk huzarów. Przeszli oni następnie do kontrataku i przy silnym wsparciu artyleryjskim z przeciwnego wznesienia zwanego Na hradě zmusili Austriaków do powrotu na pozycje wyjściowe. Starcie nie przerodziło się w decydującą bitwę.

Austriacy stracili w walce 40 żołnierzy, Prusacy zaś jednego oficera i 52 żołnierzy.

Tego samego dnia Fryderyk II wydał rozkaz odwrotu na Śląsk przez Náchod i Policę nad Metují. Daun nie ścigał już wojsk pruskich.

Austria poniosła klęskę w kampanii polowej i mimo częściowych sukcesów militarnych była stroną przegraną. Maria Teresa definitywnie rzekła się większości Śląska i hrabstwa kłodzkiego.

Rakouský generál Ernst Gideon von Laudon po bitvě u Kunersdorfu 12. srpna 1759

Austriacký generál Ernst Gideon von Laudon po bitvě pod Kunersdorfem 12. srpna 1759 roku

VÁLKA O BAVORSKÉ DĚDICTVÍ – TZV. BRAMBOROVÁ (1778–1779)

WOJNA O SUKCESJĘ BAWARSKĄ – TZW. WOJNA KARTOFLANA (1778–1779)

Roku 1778 se Marie Terezie se svým synem římsko-německým císařem Josefem II. snažila využít nástup dolnofalckého kurfiřta Karla Theodora na bavorský trůn k získání rozsáhlého území v Bavorsku, které si Habsburkové nárokovali. Zbytek země chtěla vyměnit za Rakouské Nizozemí, k čemuž nedošlo. Ostatní územní nároky však Theodor uznal a rakouské vojsko obsadilo svá nově získaná území. Proti rakouskému záměru se postavil pruský král Fridrich II. i další říšská knížata. Obávali se totiž přílišného posílení Rakouska. Prusko vyhlásilo Rakousku válku a na jeho stranu se přidalo také Sasko. Ostatní evropské velmoci se do války zapojit nechtěly.

Dějištěm válečných operací se stalo zejména území severních a severovýchodních Čech, ale nedošlo zde k žádným rozsáhlým bitvám, neboť protivníci uplatňovali spíše poziční válku. Vžil se pro ni lidový název bramborová válka, případně také švestkový povyk. Spor ukončilo podepsání těšínské mírové smlouvy, podle které se vlády v Bavorsku ujal Karel Theodor. Rakousko získalo jen malé území jihovýchodně od soutoku Innu a Dunaje.

Fridrich II. rozmlouvá se svým osobním lékařem
Fryderyk II. rozmawia ze swoim osobistym lekarzem

W 1778 roku Maria Teresa i jej syn, cesarz rzymski Józef II, próbowali wykorzystać wstąpienie elektora Karola Teodora Wittelsbacha z Palatynatu Reńskiego na tron bawarski, by przejąć rozległe tereny w Bawarii, do których rościli sobie prawo Habsburgowie. Resztę kraju chciała ona wymienić na Niderlandy Austriackie, jednak nie doszło do tego. Teodor uznał jednak inne roszczenia terytorialne i wojska austriackie zajęły nowo zdobyte tereny. Planom austriackim sprzeciwili się król pruski Fryderyk II i inni książęta cesarscy, obawiali się bowiem, że Austria zbyt urośnie w siłę. Prusy wypowiedziały wojnę Austrii, do której przyłączyła się także Saksonia. Inne mocarstwa europejskie nie chciały angażować się w konflikt. Teatrem działań wojennych stały się głównie tereny północnych i północno-wschodnich Czech, lecz nie doszło tu do dużych bitew, gdyż strona przeciwna stosowała raczej wojnę pozycyjną. Dla konfliktu tego utarła się nazwa „wojna ziemniaczana” bądź „wojna śliwkowa”. Spór zakończył

się zawarciem pokoju cieszyńskiego, na mocy którego władzę w Bawarii objął Karol IV Teodor. Austria zyskała jedynie niewielkie terytorium na południowy wschód od zbiegu rzek Inn i Dunaj.

Dolnofalcký kurfiřt Karl Theodor
Wittelsbach
Elektor Karol Teodor Wittelsbach

NAPOLEONSKÉ VÁLKY (1806–1807, 1813–1815)

WOJNY NAPOLEOŇSKIE (1806–1807, 1813–1815)

Když pruský král Fridrich Vilém III. zahájil 8. října 1806 válku s Francií, přecenil militární možnosti svého státu. Po nečekaných porážkách jeho armády vpadli vojáci francouzského císaře Napoleona I. Bonaparta do Pruska. Úspěšná obrana slezských příhraničních pevností v Nise, Kozlí, Stříbrné Hoře a Kladsku však vzdorovala Francouzům téměř až do uzavření Tylžského míru 7.–8. července 1807. Porážení Prusové museli přistoupit na pokojující podmínky. Francouzi zůstali na území Slezska až do vyplacení pruských kontribucí, ale z kladského regionu se stáhli.

Bonapartova porážka v Rusku roku 1812 a ústup armády v lednu

1813 vedly k tomu, že se Prusko, které bylo ve vynuceném spojení s Francií, připojilo k vítězné ruské straně. Pruský král vyzval k osvobozené válce proti ustupující Napoleonově armádě. Také na české straně kladských hranic se to pohyby rozličných vojsk jen hemžilo. Rakouský císař František I. umožnil pruské i ruské armádě pronásledovat ustupující Francouze přes území Čech.

16. července 1813 probíhala na zámku v Ratibořicích u České Skalice jednání, kterého se zúčastnil ruský car i pruský král Fridrich Wilhelm III. Napoleonské války však skončily porážkou Napoleona I. v bitvě u Waterloo 18. června 1815.

Pruski król Friedrich Wilhelm III. Król pruski Fryderyk Wilhelm III

Kiedy 8 października 1806 roku król pruski Fryderyk Wilhelm III rozpoczął wojnę z Francją, przecenił możliwości militarne swojego państwa. Po niespodziewanych klęskach jego armii wojska francuskiego cesarza Napoleona Bonaparte najechały na Prusy. Stawiały one jednak opór Francuzom niemal do zawarcia pokoju w Tylży w dniach 7–8 lipca 1807 roku, czego dowodem była skuteczna obrona śląskich twierdz granicznych w Nysie, Koźlu, Srebrnej Górze i Kłodzku. Pokonane Prusy musiały przystać na upokarzające warunki. Francuzi pozostali na Śląsku do czasu zapłacenia przez Prusy kontrybucji, ale wycofali się z regionu ziemi kłodzkiej.

Klęska Bonapartego w Rosji i odwrót armii w styczniu 1813 roku spra-

wiły, że Prusy, które pozostawały w przymusowym sojuszu z Francją, przyłączyły się do zwycięskiej strony rosyjskiej. Król pruski wezwał do wojny wyzwolenczej przeciwko wycofującej się armii Napoleona. Również po czeskiej stronie granicy kłodzkiej aż roilo się od różnych wojsk. Cesarz austriacki Franciszek I zezwolił wojskom pruskim i rosyjskim na pościg za wycofującymi się Francuzami przez Czechy.

16 lipca 1813 roku na zamku w Ratiboricach koło Czeskiej Skalicy odbyło się spotkanie VI koalicji antyfrancuskiej z udziałem cara Rosji Aleksandra I i króla pruskiego Fryderyka Wilhelma III. Wojny napoleońskie zakończyły się jednak klęską Napoleona w bitwie pod Waterloo 18 lipca 1815 roku.

PRUSKO–RAKOUSKÁ VÁLKA (1866) WOJNA PRUSKO-AUSTRIACKA (1866)

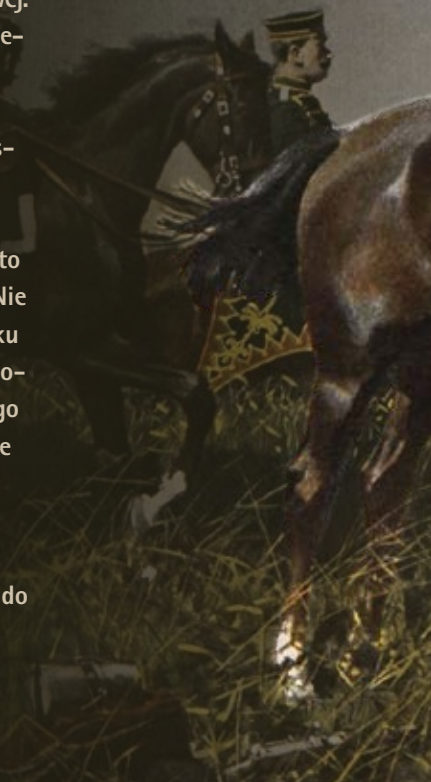
Po skončení napoleonských válek byl roku 1815 založen tzv. Německý spolek, který měl být zárukou trvalého míru ve střední Evropě. V nově založeném spolku připadlo rozhodující slovo Rakousku, v jehož čele stál císař František Josef I. S rakouskými názory se tvrdě rozcházel politika Pruska, kde vládl král Vilém I.

Podstatný zlom nastal v roce 1862, kdy byl do čela pruské politické scény jmenován ministerský předseda Otto von Bismarck. Netajil se kritickým postojem vůči Německému spolku a cílem jeho politiky se stalo sjednocení německých států v čele s Pruskem. Z hlediska tohoto postoje bylo jasné, že Rakousko se svého vlivu dobrovolně nevzdá.

Po zakończeniu wojen napoleońskich w 1815 roku powstał tzw. Związek Niemiecki, którego celem było zagwarantowanie trwałego pokoju w Europie Środkowej. W nowo powstałej konfederacji decydujące słowo należało do Austrii, na czele której stał cesarz Franciszek Józef I, zaś polityka Prus, rządzonych przez króla Wilhelma I, była bardzo sprzeczna z poglądami austriackimi.

Zasadniczy przełom nastąpił w 1862 roku, kiedy Otto von Bismarck został mianowany premierem Prus. Nie ukrywał on swego krytycznego stosunku do Związku Niemieckiego, a celem jego polityki stało się zjednoczenie państw niemieckich z Prusami na czele. Z tego punktu widzenia było jasne, że Austria dobrowolnie nie zrezygnuje ze swoich wpływów.

W 1864 roku wybuchła wojna pomiędzy koalicją Austrii i Prus a Danią, która próbowała przyłączyć do swego terytorium księstwa Szlezwik i Holsztyn. Dania została pokonana, a oba terytoria znalazły

Generál pěchoty Karl von Steinmetz, velitel pruského V. armádního sboru před Českou Skalicí 28. června 1866
Generał piechoty Karl von Steinmetz, dowódca pruskiego V Korpusu, przed Czeską Skalicą w dniu 28 czerwca 1866 roku

V roce 1864 vypukla válka mezi koalici Rakouska a Pruska proti Dánskému království snažícímu se začlenit do svého území spolkové země Šlesvicko a Holštýnsko. Dánsko bylo poraženo a oba územní celky přenechalo pod správu vítězů. Situace mezi oběma mocnostmi se vyostřila počátkem června roku 1866, když pruské jednotky obsadily rakouské Holštýnsko. Bismarck uzavřel vojenské spojenectví s Itálií a také si zajistil neutralitu Francie a Ruska. Došlo k rozdělení Německého spolku na dva tábory, z nichž jeden stál na rakouské a druhý na pruské straně. Napětí vyvrcholilo v krátkou, ale krvavou válku, jejíž následky ovlivnily vývoj celé Evropy na několik následujících desetiletí. Boje probíhaly v dnešním středním Německu, v jižním

Polsku, v severní Itálii nebo v Jaderském moři, ale zásadní a konečné rozhodnutí padlo v Čechách. Kladské pomezí se stalo dějištěm hned několika bitev.

27. června se u Náchoda střetl rakouský VI. armádní sbor pod velením podmaršálka barona Ramminga s pruským V. armádním sborem generála pěchoty Karla von Steinmetze. Prusům se zde podařilo zvítězit a přimět Rakušany k ústupu. V bitvě ztratili Rakušané 234 důstojníků, 5487 mužů a 432 koní. Pruské ztráty činily 62 důstojníků, 1060 mužů a 222 koní.

Pruský pěšák z období prusko-rakouské války roku 1866
Pruski piechur z okresu wojny prusko-austriackiej w 1866 roku

się pod rządami zwycięzców. Sytuacja między dwoma mocarstwami uległa zaostreniu na początku czerwca 1866 roku, kiedy wojska pruskie zajęły austriacki Holsztyn. Bismarck zawarł sojusz wojskowy z Włochami, a także zapewnił neutralność Francji i Rosji. Nastąpił podział Związku Niemieckiego na dwa obozy, z których jeden stał po stronie austriackiej, a drugi po pruskiej. Napięcia te zakończyły się krótką, ale krwawą wojną, której konsekwencje miały wpływ na rozwój całej Europy przez następne kilkadziesiąt lat. Bitwy toczyły się w dzisiejszych środkowych Niemczech, w południowej Polsce, w północnych Włoszech i na Adriatyku, ale zasadnicze i ostateczne decyzje zapadły w Czechach. Pogranicze kłodzkie stało się tłem dla kilku bitew.

27 czerwca austriacki VI Korpus pod dowództwem marszałka polnego barona Ramminga starł się pod Náchodem z pruskim V Korpusem generała piechoty Karla von Steinmetza. Prusom udało się zwyciężyć i zmusić Austriaków do odwrotu. Austriacy stracili w bitwie 234 oficerów, 5487 żołnierzy i 432 konie. Po stronie pruskiej straty wyniosły 62 oficerów, 1060 żołnierzy i 222 konie.

Rakouský pěšák z období prusko-rakouské války roku 1866
Austriacki piechur z okresu wojny prusko-austriackiej w 1866 roku

BITVA U ČESKÉ SKALICE 28. ČERVNA 1866

BITWA POD CZESKĄ SKALICĄ 28 CZERWCA 1866 ROKU

Z bojiště u Náchoda ustoupil poražený rakouský VI. armádní sbor k České Skalici, kde měl postavení IV. a VIII. armádní sbor.

Dopoledne 28. června nařídil vrchní velitel rakouské Severní armády polní zbrojmistr Ludwig von Benedek všem třem sborům, aby se vydaly od České Skalice na zpáteční pochod ve směru k Jaroměři.

Velitel rakouského VIII. armádního sboru arcivévoda Leopold však neuposlechl Benedeka a setrval v nevýhodném postavení nad řekou Úpou. Navíc neinformoval podřízené velitele o svém bojovém úmyslu. Okolo 11. hodiny vyslal proti pruskému V. armádnímu sboru blížícímu se od Náchoda osamocený prapor pěšího pluku č. 75. Rozpoutal se

Z pola bitwy pod Náchodem pokonany austriacki VI Korpus wycofał się w kierunku Czeskiej Skalicy, gdzie zajmowały pozycje Korpusy IV i VIII. Przed południem 28 czerwca naczelný dowódca austriackiej Armii Północnej, zbrojmistrz polny Ludwig von Benedek, nakazał wszystkim trzem korpusom wymarsz z Czeskiej Skalicy z powrotem w kierunku miejscowości Jaroměř. Jednak dowódca austriackiego VIII Korpusu, arcyksiążę Leopold, nie posłuchał Benedeka i pozostał na niekorzystnej pozycji nad rzeką Úpą. Co więcej, nie poinformował on podległych mu dowódców o swoich zamiarach bojowych. Około godziny 11:00 przeciwko pruskiemu V Korpusowi, nadchodzącemu od strony

Ludwig Ritter von Benedek, polní zbrojmistr a velitel rakouské Severní armády
Ludwig Ritter von Benedek, płatnierz połowy i dowódca austriackiej Armii Północnej

zuřivý boj v lese Dubno, do kterého se nechala postupně vtáhnout rakouská brigáda generálmajora Gustava von Fragnerna (prapor polních myslivců č. 5 a pěší pluky č. 15 a 77), následována brigádou plukovníka Leopolda Kreysserna (prapor polních myslivců č. 24 a pěší pluky č. 21 a 32). Nejtěžší boje nyní probíhaly v prostoru železničního náspu, kde mezi mnohými našli v bitevní vřavě smrt i oba velitelé brigád. Situace na rakouské straně se stala kritickou. Okolo 14. hodiny vydal arcivévoda Leopold rozkaz k ústupu. Krytí zajišťovala na východním okraji města brigáda generálmajora Carla Schulze (prapor polních myslivců č. 31, pěší pluky č. 8 a 74) spolu se dvěma prapory pěších pluků č. 36 a 75 a sborovou dělostřeleckou zálohou. Krátce po

Náchodu, vysláno samotný batalion 75 Pułku Piechoty. W lesie Dubno rozgorzała zacięta walka, w którą włączyła się austriacka brygada generała majora Gustava von Fragnerna (V Batalion Jęgrów oraz Pułki Piechoty nr 15 i 77), a następnie brygada pułkownika Leopolda Kreysserna (XXIV Batalion Jęgrów oraz Pułki Piechoty nr 21 i 32). Najcięższe walki toczyły się w rejonie nasypu kolejowego, gdzie w ogniu bitwy zginęli m.in. dowódcy obu brygad. Sytuacja po stronie austriackiej stała się krytyczna. Około godziny 14:00 arcyksiążę Leopold wydał rozkaz do odwrotu. Osłoneę na wschodnich rubieżach miasta zapewniała brygada generała Carla Schulza (XXXI Batalion Jęgrów oraz Pułki Piechoty nr 8 i 74) wraz z dwoma batalionami Pułków Piechoty nr

Útok rakouského pěšího pluku arcivévody Karla Salvátora č. 77 v bitvě u České Skalice 28. června 1866
Atak austriackiego pułku piechoty arcyksięcia Karola Salvátora nr 77 w bitwie pod Czeską Skalicą 28 czerwca 1866 roku

15. hodině Prusové dobyli vlakové nádraží a jejich jednotky pronikly do města. Po tuhých pouličních bojích obsadili Českou Skalici a pronásledovali ustupující Rakušany až k obci Zájezd. V bitvě ztratili Rakušané 205 důstojníků, 5372 mužů a 197 koní. Pruské ztráty činily 62 důstojníků, 1300 mužů a 26 koní.

Generál Steinmetz se ještě následujícího dne 29. června utkal s rakouským IV. armádním sborem u Svinišťan, kde opět zvítězil a pokračoval nerušeně do vnitrozemí Čech.

V bitvě ztratili Rakušané 39 důstojníků a 1411 mužů. Pruské ztráty činily 15 důstojníků a 379 mužů.

3. července se u Hradce Králové odehrála rozhodující bitva, kde pruská armáda v čele s králem Vilémem I. a náčelníkem generálního štábu generálem pěchoty Helmutem von Moltke drtivě porazila rakousko-saskou armádu pod velením polního zbrojmistra Ludwiga von Benedeka. V této druhé největší evropské bitvě 19. století ztratili Rakušané 1313 důstojníků, 41499 mužů a 6010 koní. Jejich saští spojenci přišli

36 i 75 oraz rezerwa artyleryjska korpusu. Wkrótce po godzinie 15:00 Prusacy zdobyli dworzec kolejowy, a ich jednostki przedostały się do miasta. Po zaciętych walkach ulicznych zajęli Czeską Skalicę i ścigali wycofujących się Austriaków aż do miejscowości Zájezd. Austriacy stracili w bitwie 205 oficerów, 5372 żołnierzy i 197 koni. Po stronie pruskiej straty wyniosły 62 oficerów, 1300 żołnierzy i 26 koni.

Następnego dnia, 29 czerwca, generał Steinmetz walczył również z austriackim IV Korpusem pod Svinišťanami, gdzie ponownie odniósł zwycięstwo, a następnie bez przeszkód przedostał się w głąb Czech.

Austriacy stracili w bitwie 39 oficerów i 1411 żołnierzy, Prusacy zaś 15 oficerów i 379 żołnierzy.

3 lipca pod Hradcem Králové odbyła się decydująca bitwa, w której armia pruska z królem Wilhelmem I oraz szefem sztabu generalnego generałem piechoty Helmutem von Moltke na czele odniosła zdecydowane zwycięstwo nad armią austriacko-saksońską dowodzoną przez zbrojmistrza polnego Ludwiga von Benedeka.

o 53 důstojníků a 1446 mužů. Pruské ztráty činily 373 důstojníků, 12605 mužů a 4892 koní.

Na konci července došlo k uzavření příměří v Mikulově a 23. srpna byl v Praze uzavřen mír.

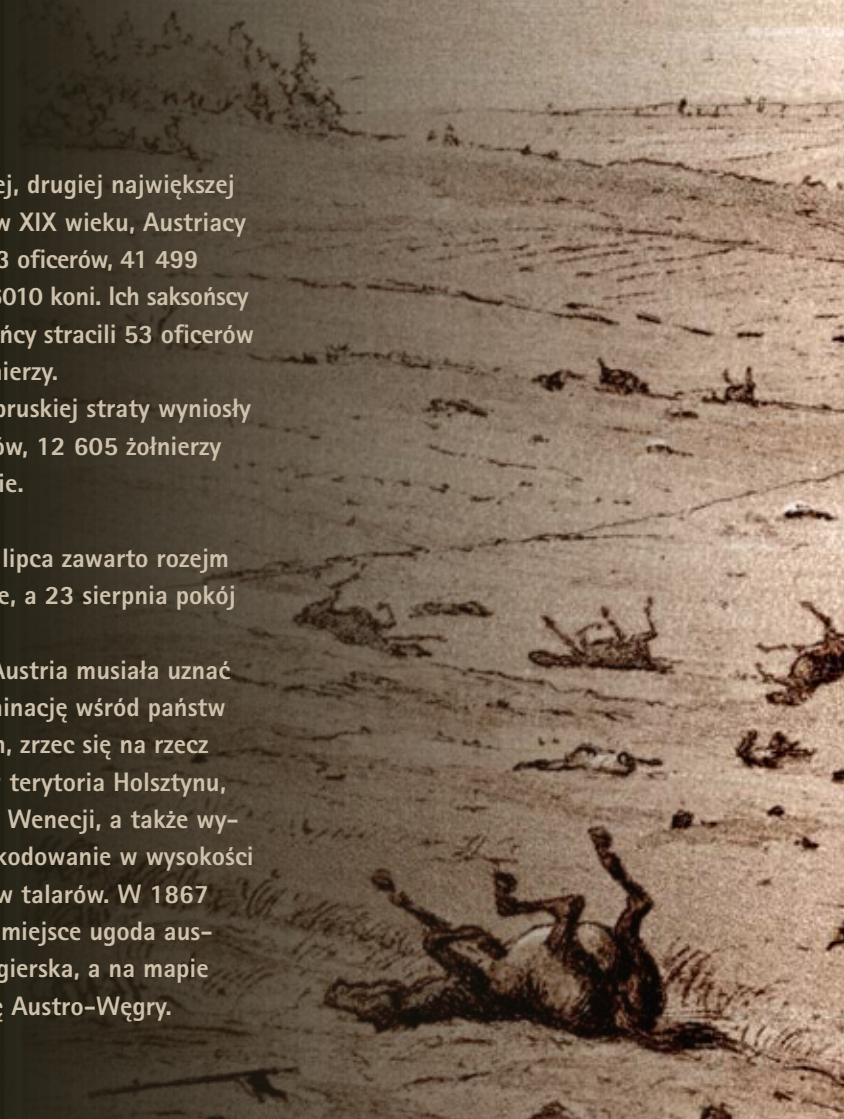
Poražené Rakousko muselo uznat pruskou nadvládu mezi německými státy, přenechat vítězům území Holštýnska a Benátska a také zaplatit válečné kontribuce ve výši 20 milionů talarů. V roce 1867 došlo k uherskému vyrovnání a na mapě se objevilo Rakousko-Uhersko.

W bitwie tej, drugiej największej w Europie w XIX wieku, Austriacy stracili 1313 oficerów, 41 499 żołnierzy i 6010 koni. Ich saksońscy sprzymierzeńcy stracili 53 oficerów i 1446 żołnierzy.

Po stronie pruskiej straty wyniosły 373 oficerów, 12 605 żołnierzy i 4892 konie.

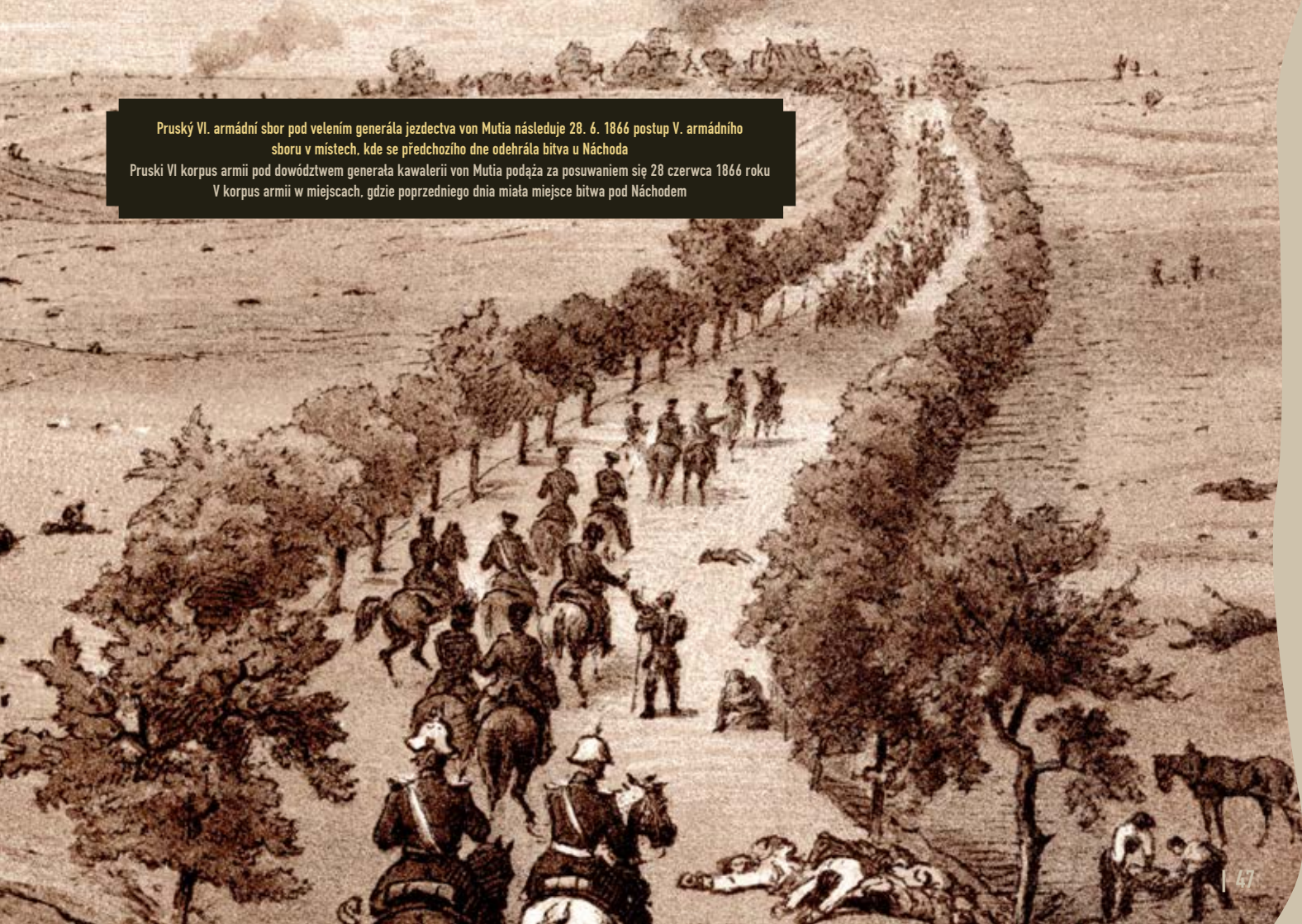
Pod koniec lipca zawarto rozejm w Mikulowie, a 23 sierpnia pokój w Pradze.

Pokonana Austria musiała uznać pruską dominację wśród państw niemieckich, zrzec się na rzecz zwycięzców terytorium Holsztynu, Lombardii i Wenecji, a także wypłacić odszkodowanie w wysokości 20 milionów talarów. W 1867 roku miała miejsce ugoda austriacko-węgierska, a na mapie pojawiły się Austro-Węgry.

Pruský VI. armádní sbor pod velením generála jezdeckta von Mutia následuje 28. 6. 1866 postup V. armádního sboru v místech, kde se předchozího dne odehrála bitva u Náchoda

Pruski VI korpus armii pod dowództwem generała kawalerii von Mutia podąża za posuwaniem się 28 czerwca 1866 roku V korpus armii w miejscach, gdzie poprzedniego dnia miała miejsce bitwa pod Náchodem

I. SVĚTOVÁ VÁLKA – TZV. VELKÁ (1914–1918)

I WOJNA ŚWIATOWA – TZW. WIELKA WOJNA (1914–1918)

28. června 1914 byl v hlavním městě Bosny a Hercegoviny Sarajevu spáchán úspěšný atentát na rakousko-uherského následníka trůnu arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este. Této události využilo Rakousko-Uhersko k vyhlášení války Srbsku. V řetězové reakci se do války postupně zapojila téměř celá Evropa a boje probíhaly současně na mnoha dalších kontinentech. Na začátku proti sobě stály dvě nepřátelené koalice a to Trojspolek (Německo, Rakousko-Uhersko, Itálie) a Dohoda (Francie, Velká Británie, Rusko). K oběma stranám se během války připojovaly další země. Výsledkem této strašlivé války byl, kromě ohromných ztrát na lidských životech, rozpad poražených světových mocností. Z mapy Evropy zmizelo Rakousko-Uhersko, Německé císařství, Carské Rusko i Osmanská říše.

Třebaže přímo v Čechách se nebojovalo a bojiště byla značně vzdálena, do života obyvatel kladského pomezí zasáhla nevidaným způsobem. Po vyhlášení částečné mobilizace 26. července 1914

28 czerwca 1914 roku w Sarajewie, stolicy Bośni i Hercegowiny, doszło do zamachu na austro-węgierskiego następcę tronu, arcyksięcia Franciszka Ferdynanda. Austro-Węgry wykorzystały to wydarzenie, by wypowiedzieć wojnę Serbii. W wyniku reakcji łańcuchowej w wojnę zaangażowała się stopniowo niemal cała Europa, a walki toczyły się równocześnie na wielu innych kontynentach. Na początku naprzeciw siebie stanęły dwie wrogie koalicje – Trójkprzymierze (Niemcy, Austro-Węgry, Włochy) i Ententa (Francja, Wielka Brytania, Rosja). W trakcie wojny do obu stron przyłączały się inne kraje. Skutkiem tego strasznego konfliktu, oprócz ogromnych strat w ludziach, był także upadek pokonanych mocarstw. Z mapy Europy zniknęły Austro-Węgry, Cesarstwo Niemieckie, Carstwo Rosyjskie i Imperium Osmańskie.

Mimo iż wojna światowa bezpośrednio nie dotknęła Czech, a miejsca bitew znajdowały się daleko, w bezprecedensowy sposób wpłynęła ona na życie

narukovaly z této oblasti do rakousko-uherské nebo německé armády tisíce mladých mužů. Odvedenci z východočeského regionu nastupovali nejčastěji k c. k. pěšímu pluku č. 18 do Hradce Králové. Stálé rekvizice, nedostatek jídla a základních surovin se podepsalo na strádání civilního obyvatelstva.

V České Skalici i dalších městech byly zřizovány nemocnice pro raněné vojáky a pořádány válečné půjčky a sbírky na pozůstalé.

mieszkańców pogranicza kłodzkiego. Po ogłoszeniu częściowej mobilizacji 26 lipca 1914 roku tysiące młodych mężczyzn z okolicy zaciągnięto się do armii austro-węgierskiej lub niemieckiej. Poborowi z regionu wschodnich Czech byli najczęściej przydzielani do czeskiego 18 Pułku Piechoty w Hradcu Králové. Ciągłe rekwizycje, brak żywności i podstawowych surowców negatywnie wpływały na sytuację ludności cywilnej.

W Czeskiej Skalicy i innych miastach zakładano szpitale dla rannych żołnierzy, organizowano pożyczki wojenne i zbiórki dla ocalałych.

Pomnik padłym legionářům z roku 1922, stojící v ulici T. G. Masaryka v České Skalici
Pomnik poległych legionistów z 1922 roku stojący przy ulicy T.G. Masaryka w Czeskiej Skalicy

II. SVĚTOVÁ VÁLKA (1939–1945) II WOJNA ŚWIATOWA (1939–1945)

Začala 1. září 1939, když nacistické Německo vedené Adolfem Hitlerem napadlo Polsko. Velká Británie a Francie odpověděly Německu vyhlášením války. Následujícího roku Německo obsadilo Dánsko, Norsko, Belgii, Nizozemí a Francii. V roce 1941 Hitler napadl Sovětský svaz. Na opačné straně světa v Pacifiku zaútočilo Japonsko na USA. Proti sobě stály dvě koalice, tzv. Osa (Německo, Itálie, Japonsko) a Spojenci (Velká Británie, Sovětský svaz, USA). Od roku 1942 se začala válka pomalu otáčet ve prospěch spojenců. 8. května 1945 skončila v Evropě kapitulací Německa. Japonsko kapitulovalo až 15. srpna 1945. Válka znamenala největší katastrofu v dějinách lidstva.

Rozpoczęła się 1 września 1939 roku, kiedy nazistowskie Niemcy pod wodzą Adolfa Hitlera zaatakowały Polskę. W odpowiedzi Wielka Brytania i Francja wypowiedziały Niemcom wojnę. W kolejnym roku Niemcy zajęły Danię, Norwegię, Belgię, Holandię i Francję. W 1941 roku Hitler najechał Związek Radziecki. Po drugiej stronie Pacyfiku Japonia zaatakowała Stany Zjednoczone. Przeciwno sobie stanęły dwie koalicje, państwa Osi (Niemcy, Włochy, Japonia) i alianci (Wielka Brytania, Związek Radziecki, USA). Od 1942 roku szala zwycięstwa powoli zaczęła przechylać się na korzyść aliantów. W Europie wojna skończyła się 8 maja 1945 roku kapitulacją Niemiec. Japonia skapitulowała dopiero 15 sierpnia 1945 roku. Wojna ta była największą katastrofą w historii ludzkości.

ČESKÁ SKALICE V KVĚTNU 1945 CZESKA SKALICA W MAJU 1945 ROKU

Když vypuklo 5. května 1945 Pražské povstání, obyvatelé České Skalice vyšli na náměstí a strhávali německé nápisy. Velitelství německé posádky se zaručilo, že proti civilnímu obyvatelstvu nezasáhne. Městem proudily dlouhé kolony německých uprchlíků a směrem na Jaroměř ustupovala německá armáda s četnými zajatci a raněnými. Dobrovolnické hlídky vojáky odzbrojovaly a zabavovaly jim množství koní, povozů i techniky.

V podvečer 9. května se střetly ustupující oddíly SS 17. německé armády v krvavém boji s předsunutou motorizovanou sovětskou jednotkou u celnice v Bělovsi u Náchoda a téhož dne večer se bojovalo také na několika místech v České Skalici.

Kiedy 5 maja 1945 roku rozpoczęło się powstanie praskie, mieszkańcy Czeskiej Skalicy wyszli na rynek i zrywali niemieckie napisy.

Dowództwo niemieckiego garnizonu zagwarantowało, że nie będzie interweniować przeciwko ludności cywilnej. Przez miasto ciągnęły długie kolumny niemieckich uchodźców, zaś armia niemiecka z licznymi jeńcami i rannymi wycofywała się w kierunku Jaroměra. Patrole ochotników rozbrajały żołnierzy i skonfiskowały wiele koni, wozów i sprzętu.

Późnym popołudniem 9 maja wycofujące się oddziały SS 17 Armii Niemieckiej stoczyły krwawą bitwę z nacierającą zmotoryzowaną jednostką radziecką w pobliżu komory celnej w miejscowości Běloves koło

K přestřelkám došlo zejména u nádraží, městské spořitelny, na náměstí a také několika místech v Malé Skalici. Z československé strany padli 2 obránci a 2 byli raněni. V Zájezdě zahynul sovětský voják. Ztráty německé strany se různí, ale zahynulo až 55 příslušníků Wehrmachtu a SS.

10. května 1945 přijelo v brzkých ranních hodinách do České Skalice první sovětské průzkumné vozidlo a zanedlouho začaly Českou Skalici projíždět jednotky 21. armády 1. ukrajinského frontu.

Nakládání ukořistěných německých zbraní u železničního přejezdu na Bojišti v České Skalici
Załadunek zdobutej niemieckiej broni na przejeździe kolejowym w dzielnicy Bojiště
w Czeskiej Skalici

Českoskaličtí obránci pózuji u ukořistěného německého stíhače tanku Jagdpanzer 38 (t) Hetzer dne 9. května 1945

Obrońcy Czeskiej Skalicy pozują przed zdobytym niemieckim niszczycielem czołgów Jagdpanzer 38 (t) Hetzer w dniu 9 maja 1945 roku w Czeskiej Skalicy

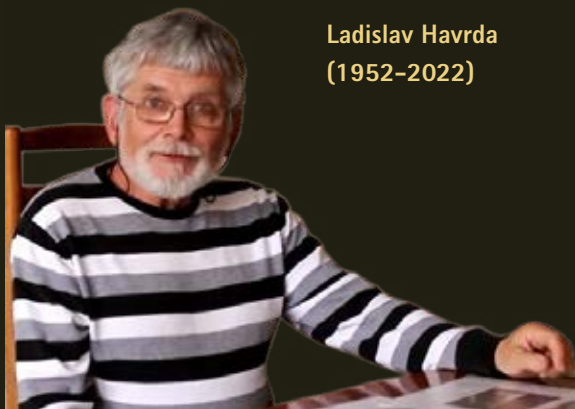

Náchodu, a wieczorem tego samego dnia walki toczyły się także w kilku miejscach w Czeskiej Skalicy, między innymi na dworcu kolejowym, przy budynku miejskiej kasy oszczędności czy na rynku, a także w Małej Skalicy. Po stronie czechosłowackiej zginęło dwóch obrońców, a dwóch innych zostało rannych. W dzielnicy Zájezd zginął radziecki żołnierz. Liczba ofiar niemieckich jest różna, ale zginąć mogło nawet 55 członków Wehrmachtu i SS.

10 maja 1945 roku we wczesnych godzinach porannych do Czeskiej Skalicy przybył pierwszy radziecki pojazd zwiadowczy, a wkrótce przez miasto zaczęły przejeżdżać pierwsze jednostki 21 Armii 1 Frontu Ukraińskiego.

TATO BROŽURA JE VĚNOVANÁ PANU LADISLAVOVI HAVRDOVI NINIEJSZA BROSZURA JEST DEDYKOWANA PANU LADISLAWOWI HAVRDZIE.

Ladislav Havrda
(1952–2022)

Ladislav Havrda je autorem a tvůrcem myšlenky tohoto projektu. Jeho snem bylo v České Skalici realizovat zajímavý historický okamžik, kdy bylo město vypáleno Švédy a zároveň i zdůraznit význam Skalice, kterou procházely dějiny, a především vojska, která tu vždy zanechala svou stopu. Česká Skalice není jen místem bojů prusko-rakouské války v roce 1866, ale místem se zajímavou historií. A tu Ladislav Havrda znal a miloval.

Ladislav Havrda byl autorem koncepcji i pomyslovavců niniejszego projektu. Jego marzeniem było przybliżenie mieszkańcom ważnego momentu w historii, kiedy to miasto zostało spalone przez Szwedów, a także podkreślenie znaczenia Czeskiej Skalicy, na której historia odcisnęła swe piętno przede wszystkim w postaci przemarszów i stacjonowania wojsk różnych armii. Czeska Skalica była nie tylko miejscem walk toczonych w ramach wojny w 1866 roku, ale w ogóle miejscem o ciekawej historii. Ladislav Havrda znał i kochał tę historię.

Był człowiekiem o licznych zainteresowaniach i posiadał wiedzę z wielu dziedzin, jednak jego największą pasją była historia, którą badał, poszukiwał nowych faktów, ale również usilnie starał się przekazać tę wiedzę młodszemu pokoleniu. Jego sposób opowiadania o historii do dziś bawi wszystkich słuchaczy. Kiedy ktoś pytał go o jakiegokolwiek zawiłości

Byl to člověk se zálibou a znalostmi v mnoha odvětvích. Jeho nejsilnější a nejvýznamnější zálibou byla ovšem historie napříč staletími, ve které nejen bádal, hledal historická fakta, ale snažil se toho co nejvíce předat i mladším generacím. Jeho podání historie baví dodnes asi všechny. Když se ho kdokoli zeptal na nějakou historickou nejasnost, jako by se rozzářil a hned se rozpovídal. Mnohdy povídal i hodiny a každý ho se zatajeným dechem poslouchal a čekal, jak to vlastně dopadne. To se líbilo hlavně dětem, se kterými opravdu rád pracoval. Ladislav Havrda pro nás působil jako nevyčerpatelná kniha znalostí, která se bohužel navždy uzavřela a bude nám tu moc scházet. Vždy tu byl pro všechny a rád pomáhal. Určitě nás hlídá shora po boku Jana Žižky a vymýšlí co by nás zase naučil nebo jak nás rozesmál.

S úsměvem děkujeme za vše Láďo.

Ladislav Havrda ml. a Martina Zálišová

historyczne, od razu rozpromieniał się i zaczynał opowiadać. Często snuł opowieść godzinami, a wszyscy słuchali z zapartym tchem, by dowiedzieć się, jak to się skończy. Podobało się to przede wszystkim dzieciom, z którymi Ladislav Havrda uwielbiał pracować. Był dla nas niewyczerpaną księgą wiedzy, która niestety zamknęła się na zawsze i będzie nam jej bardzo brakowało. Zawsze służył wszystkim wsparciem i pomocą. Pewnie czuwa nad nami z góry u boku Jana Žižki, zastanawiając się, czego może nas jeszcze nauczyć lub jak nas rozzmieszyć.

Z uśmiechem dziękujemy za wszystko, Láďo.

Ladislav Havrda młodszy i Martina Zálišová

Realizováno v rámci projektu " Válečné konflikty na Kladském pomezí",
reg. č.: CZ.11.4.120/0.0/0.0/16_008/0002905, který je spolufinancován
z prostředků EFRR prostřednictvím Euroregionu Glacensis.